

Døden vækkes i Odden Kirke

Orglet i Odden Kirke er blevet flyttet, så de helt unikke kalkmalerier, der nu bliver restaureret, kan blive bevaret.

Oppe under hvælvingen i loftet i over indgangsdøren i Odden Kirke hænger døden. Den er flankeret af et par kranier, hvor en skade sidder og pikker i det ene.

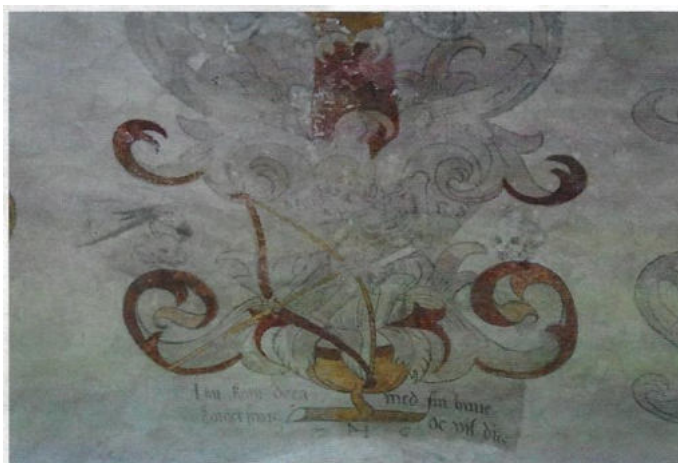
Med bue og pil er døden klar til at skyde sit næste offer, og er man i tvivl, står det skrevet med svungne bogstaver: - I hu kom døden med sin bue kommer snart og vil dig. Døden er hovedmotivet i de kalkmalerier, som konservatorer fra Nationalmuseet i disse måneder sidder på et stillads under kirkeloftet i Odden Kirke og restaurerer.

- Kalkmalerierne er efterreformatoriske, og beskeden fra døden i kalkmaleriet er, typisk for efterreformationen: Opfør dig pænt, siger konservator Camilla Ipsen.

Udover skaden, der pikker i kraniet, kan man på et foto fra 1981 se, at kalkmaleriet også har omfattet to storke. Den ene sidder med en ål. Den anden med en tudse, som også er et dødssymbol.

Maleriet er sammen med de øvrige kalkmalerier i skibets vestlige fag fra 1576. Det ved man, fordi det står skrevet sammen med værkstedets signatur MH.

Kirkehåndværkerne rejste 'rundt til landets kirker. Man har fundet signaturen MH i andre kirker i området. Dog ikke i kalkmalerier, men indgraveret i træværket.

Motivet på kalkmaleriet af døden, som sidder klar med bue og pil er helt unikt blandt danske kalkmalerier.

Konservator Camilla Ipsen renoverer et kalkmaleri med døden som motiv. Kalkmaleriet er fra 1576

Unikke motiver

- Motivet med døden er unikt i danske kalkmalerier, fortæller Camilla Ipsen, der sammen med sin kollega fra Nationalmuseet Anne Sophie Bonde Andreassen er ved at rense og renovere de gamle kalkmalerier.

Fuglene ser man heller ikke så ofte i kalkmalerierne. Ud over skaden og storkene, er der også malet en ugle og adskillige eksotiske papegøjer i kirkeloftet i Odden Kirke.

Storkene er blandt andet gået til på grund af saltskader.

- Saltene er den store problematik, i forhold til nedbrydning af kalkmalerier, fortæller Camilla Ipsen. Saltskader opstår, når salt opløst i vand i murværket, føres frem til overfladen, hvor det udkrystalliseres, når vandet fordamper. Og saltkrystaller fylder mere, end når saltet er opløst, og så sprænger det kalkens overflade.

- Dele af kalkmalerierne hang kun fast i spindelvæv, da vi gik i gang med det omfattende restaureringsarbejde. Især maleriet i nordkappen har lidt skade, fordi orglet har stået lige neden under og blæst luft og skimmel op, fortæller konservator Anne Sophie Bonde Andreassen.

- De to storke, som har flankeret døden, vil blive reetableret ud fra det gamle foto og de få aftegninger, der stadig skimtes.

- Vi reetablerer kun de steder, hvor vi med sikkerhed ved, hvordan de oprindeligt har set ud, fortæller konservatorerne.

- En præmis for at vi kan renovere kalkmalerierne er, at orglet blev flyttet, fortæller Camilla Ipsen. Derfor har man flyttet orglet ind i tårnet.

En anden præmis for, at renoveringen af kalkmalerierne kan lade sig gøre er, at kirken får et nyt varmesystem, så der ikke kommer så store udsving i fugtindholdet i kirkerummet.

Konservator Anne Sophie Bonde Andreassen kalkerer motiverne over på stykker af plastik, så hun har motivernes nøjagtige mål og former

Knald på farverne

Renoveringen af kalkmalerierne kræver tålmodighed. Konservatorerne går forsigtigt til værks og er startet med at rense kalken mellem motiverne, hvor der blandt er gamle reparationer fra dengang, hvor kirkens kalkmalerier for første gang i nyere tid kom til syne under en totalrenovering af kirken i 1967.

- Er der gamle reparationer, som træder for meget frem skal de »beroliges«, så motiverne står tydeligt frem, siger Camilla Ipsen. Oprindeligt har kalkmalerierne været kraftigere i farverne.

- Tungmetalfarverne falmer med tiden fortæller konservatorerne. Bly tin giver en gul farve, cinnober, som er en intens rød farve, kan man skabe med kviksølv, og orange med blymønje.

Måske er tungmetallerne brugt i kirken. Men den eneste tungmetalfarve, som konservatorerne med sikkerhed kan sige er brugt er blymønje.

- Blymønje giver en hysterisk nærmest neon-orange, siger Camilla Ipsen og peger med skyggen af sin finger på en krummelure på en af kalkmalerierne, hvor man kan se resterne af blymønjen.

Der er tidligere fundet rester af kalkmalerier

Blymønje giver en hysterisk nærmest neon-orange, siger konservator Camilla Ipsen og peger med skyggen af sin finger på en krummelure på en af kalkmalerierne, hvor man kan se resterne af blymønjen.

andre steder i Odden Kirke. Men man vurderede dengang, at de enten var for interessante eller for ødelagte til at renovere.

Muligvis findes der også ældre malerier bag dem fra 1576, som ligger på andet kalklag. I hvert fald kan man et enkelt sted se en signatur fra et tidligere værk.

Konservatorerne fra Nationalmuseet regner med at arbejdet med kalkmalerierne er færdigt i december. Den samlede renovering af kirken forventes afsluttet i marts 2023.